

.....

Lassila&Tikanoja Oyj
Sepelitie 6
40320 JYVÄSKYLÄ

Viite Arviointiohjelma (Dnro PIR-2003-R-18-53)

Asia **YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO LASSILA & TIKANOJA OYJ:N KIER-
RÄTYSPUISTON (JÄTTEENKÄSITTELYKESKUKSEN) YMPÄRISTÖVAIKU-
TUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA**

Lassila & Tikanoja Oyj (L&T Oyj) on toimittanut 12.11.2003 Pirkanmaan ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman, joka koskee Virtain Sarvinevan alueelle perustettavaa jätteenkäsittelykeskusta. Pirkanmaan ympäristökeskus toimii hankkeessa YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena.

Hankkeesta vastaava on Lassila & Tikanoja Oyj. Hankkeesta vastaava on tilannut arviointiohjelman Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy:ltä

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma ympäristövaikutusten arvioimiseksi ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Hankkeesta vastaava kokoaa arvioinneista arviointiselostuksen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella. Arviointiohjelma sisältää suunnitelman siitä, miten yleisön osallistuminen järjestetään. Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen 6 §:n kohdan 11 perusteella hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenetelmää.

Hanke

Kierrätyspalveluiden tehostamiseksi L&T Oyj suunnittelee niin kutsuttua kierrätyspuistoa Virtain kaupungissa sijaitsevan Sarvinevan jätehuoltoalueelle. Alueella otetaan vastaan ja käsitellään kaupan ja teollisuuden jätettä, rakennus- ja purkujätettä, toimistojätettä sekä asumisessa syntyvää tai laadultaan ja ominaisuuksiltaan siihen rinnastettavaa jätettä. Lisäksi alueella otetaan vastaan ja käsitellään lietteitä, nestemäisiä jätteitä, pilaantuneita maita, puhdaita ylijäämämaita sekä kierrätykseen tai muuhun hyötykäyttöön soveltuvaa jätettä, kuten renkaita, muovia, paperia, pahvia, lasia, metallia, puuta ja risuja. Lisäksi alueella vastaanotetaan, esikäsitellään ja välivarastoidaan sekä loppusijoitetaan ongelmajätteitä.

Alueelle otetaan keskitetysti vastaan myös sähkö- ja elektroniikkaromua sekä käsiteltäviä kestopuuta, jotka toimitetaan suuremmissa erissä edelleen jatkokäsittelyyn tai hyödynnettäväksi. Hyötykäyttöön kelpaavat jätteet käytetään hyödyksi Sarvinevalla tai toimitetaan edelleen hyötykäyttöön. Osa jättejakeista esikäsitellään ennen hyötykäyttöä tai toimittamista muualle.

Teollisuuden, kaupan ja muiden kiinteistöjen alkulajitelluista jätteistä valmistetaan myös energiahyötykäyttöön soveltuvaa polttoainetta. Polttoaine hyödynnetään alueelle rakennettavassa voimalaitoksessa tai se kuljetetaan jonkin toisen voimalaitoksen polttoaineeksi.

Osalle jättejakeita ei voida osoittaa taloudellisesti kannattavaa hyötykäyttökohdetta ja ne loppusijoitetaan. Loppusijoitusalueet varataan tavanomaiselle jätteelle, tuhkalle ja pilaantuneille maille. Tavanomaisen jätteen loppusijoitusalueen täyttötilavuus on 1 100 000–2 200 000 m³rtr, jonka arvioidaan riittävän 50 vuodeksi. Tuhkan loppusijoitusalueen täyttötilavuus on 610 000–1 200 000 m³rtr. Alue otetaan käyttöön vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa käsiteltävä jätemäärä on 50 000 t/a. Mekaanisen käsittelylaitoksen valmistuttua käsittelykapasiteetti kasvaa 150 000–200 000 t/a:iin ja täydessä mittakaavassa käsiteltävä jätemäärä on 360 000 t/a. Kierrätyspuiston pinta-alatarve on 23–42 hehtaaria.

Arvioitavat vaihtoehdot

0-vaihtoehto: Hanke sijoittuu muualla Pohjois-Pirkanmaalle tai sen pohjoispuolelle, jolloin Virtain energiantuotantoon liittyvät investoinnit toteutetaan muulla tavoin ja nykyinen Sarvinevan kaatopaikka suljetaan.

VE 1: Kierrätysenergia hyödynnetään Sarvinevan alueella. Vaihtoehtoon sisältyy seuraavat toiminnot Sarvinevan alueella: kierrätysmateriaalin käsittelykenttä, mekaaninen käsittelylaitos, 60–70 MW biovoimalaitos, bioreaktori, puhtaiden ja pilaantuneiden maiden käsittelylaitos, tuhkien käsittelylaitos, nestemäisten materiaalien käsittely, ongelmajätteiden välivarasto sekä nykyisen kaatopaikan sulkeminen ja mahdollinen siirto.

VE 2: Kierrätysenergia hyödynnetään toisaalla eli tuotettu polttoaine kuljetetaan toisaalle. Vaihtoehtoon sisältyy seuraavat toiminnot Sarvinevan alueella: kierrätysmateriaalin käsittelykenttä, mekaaninen käsittelylaitos, bioreaktori, puhtaiden ja pilaantuneiden maiden käsittelylaitos, tuhkien käsittelylaitos, nestemäisten materiaalien käsittely, ongelmajätteiden välivarasto sekä nykyisen kaatopaikan sulkeminen ja mahdollinen siirto.

Menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hankkeeseen liittyy kierrätyspuiston alueelle laadittava asemakaava sekä vireillä oleva Pirkanmaan maakuntakaava.

ARVIOINNISTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen ilmoitti ympäristövaikutusten arviointiohjelman vireilläolosta Suomenselän Sanomissa ja Aamulehdessä. Arviointiohjelma oli yleisön nähtävillä 17.11. - 16.12.2003 Virtain pääkirjastossa, Killinkosken sivukirjastossa, Virtain kaupungin ympäristövalvonnassa ja Pirkanmaan ympäristökeskuksessa sekä lisäksi internetissä. Hanketta esiteltiin 17.11.2003 yleisötilaisuudessa, johon osallistui noin 75 henkeä.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomainen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta Fingrid Oyj:ltä, Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:ltä, Keski-Suomen liitolta, Koillis-Satakunnan Sähkö Oy:ltä, Lakeuden Jätekeskus Oy:ltä, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä, Pirkanmaan liitolta, Pirkanmaan TE-keskukselta, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiriltä, Puolustushallinnon rakennuslaitokselta, Hämeen tiepiiriltä, Virtain kaupungin lämpölaitokselta, Virtain kaupungin vesihuoltolaitokselta, Virtain vesiosuuskunnalta, Etelä-Pohjanmaan liitolta, Mustankorkea Oy:ltä, Etelä-Pohjanmaan TE-keskukselta, Keski-Suomen TE-keskukselta, Virtain luonnonsuojeluyhdistykseltä, Turvatekniikan keskukselta, Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksiköltä, Keski-Suomen ja Länsi-Suomen ympäristökeskuksilta, Virtain Keuruun, Alavuden ja Ähtärin kaupungeilta, Kurun, Ruoveden, Vilppulan kunnilta, Virtain ympäristölautakunnalta, Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolta, Herrasen, Kalettoman, Härkösen, Mantilontaipaleen, Vermaan-Sipilän, Marttisen-Siekkisen osakaskunnilta, Hämeen TE-keskuksen kalatalousyksiköltä sekä Virtain kalastusalueelta. Arviointiohjelma lähetettiin sähköisesti ympäristökeskuksiin ja niille annettiin mahdollisuus antaa lausunto.

Yhteenvedo lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiohjelmasta annettiin 24 lausuntoa ja 2 mielipidettä. Yhteenvedossa esitetään pääkohtia lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyistä näkökohdista. Lausunnot ovat kokonaisuudessaan nähtävissä Pirkanmaan ympäristökeskuksessa, ja kopiot lähetetään tämän lausunnon mukana hankkeesta vastaavalle.

Jämsän Seudun Jätehuolto Oy (Jämsä), Lakeuden Jätekeskus Oy (Seinäjoke), Pirkanmaan Jätehuolto Oy (Tampere), Mustankorkea Oy (Jyväskylä). Jätehuoltoyhtiöt ovat esittäneet erillisissä lausunnoissaan hyvin yhtenäisen näkemyksen arviointiohjelmasta. 0-vaihtoehdoksi ne esittävät hankkeen toteuttamatta jättämistä, ja uudeksi vaihtoehdoksi Virtain omiin tarpeisiin perustettavaan hanketta. Hankkeen tarvetta suhteessa olemassa olevaan käsittelykapasiteettiin ne eivät pidä selvänä, vaan korostavat valtakunnallisen ja alueellisen jätesuunnitelman huomioon ottamista ja tuovat esille ylikapasiteetin muodostumisen suhteessa olemassa olevaan jätteenkäsittelyn ja kierrätyspolttoaineen hyödyntämisen kapasiteetteihin. Lisäksi ne toteavat mm. seuraavaa: Hankekuvauksessa on puutteita mm. biojätteenkäsittelyssä ja ristiriitaisia tietoja jätemääristä, niiden käsittelystä ja loppusijoituksesta. Lisäksi tieto jätteenkeräilyalueesta puuttuu. Aikataulu ei mahdollistaisi riittäviä arviointeja YVA-menettelyä eikä siihen liittyviä kaavoja varten, esimerkiksi vaikutuksista luontoon sekä pohja- ja pintavesiin. Liikenteen vaikutusten arviointi tulee lisätä ohjelmaan ja lisäksi tulee tarkastella energian hyödyntämistä ja hyötysuhdetta.

Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, kalatalousyksikkö. Arvioinnissa tulee kiinnittää kalatalousvaikutusten osalta huomiota lauhdevesien vaikutuksiin, erityisesti Toisveden syvänealueiden herkkyyteen mm. happitilanteen häiriöille ja Herraskosken taimenen lisääntymisalueeseen.

Länsi-Suomen lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto, Jyväskylä. Eri kansalaisryhmien mielipiteitä voisi olla tarpeen kartoittaa erityisryhmille suunnattujen haastattelujen tai muiden mielipiteen kokoamismuotojen avulla. Lasten ja lapsiperheiden sekä ikäihmisten mielipiteitä olisi hyödyllistä kartoittaa erityisesti tällaisessa ympäristöön tuntuvasti vaikuttavassa hankkeessa. Mahdollisesti lisääntyvillä ympäristöhaitoilla voi olla vaikutuksia lähialueen asukkaiden kokemaan viihtyvyshaittaan, joka voi kohdentua arveluun kiinteistöjen arvon

alenemisesta ja asuinalueen imagoon yleensä. Lähialueen asukkaiden nykyisin kokemaa hajuhaittojen tasoa on mahdollista selvittää esimerkiksi hajupaneelilla.

Etelä-Pohjanmaan liitto. Ohjelmasta ei käy ilmi se, miltä alueelta kierrätyspuiston vastaanottamat jäte-erät on aikomus hankkia. Etelä-Pohjanmaan alueelle on suunnitteilla vastaanavan tyyppisiä jätteidenkäsittelylaitoksia, joiden toiminta vaikuttaa myös Virtain kierrätyspuiston jätehankintaan.

Pirkanmaan liitto. Voimassa olevassa seutukaavassa alue on esitetty Pohjois-Pirkanmaan keskitettynä jätehuoltoalueena, joka varattiin useiden kuntien, myös Pirkanmaan ulkopuolisten, käyttöön. Mikäli ympäristövaikutusten arviointi ei osoita muuta, alueen kehittäminen on seutukaava periaatteita tukevaa toimintaa. Maakuntakaavan valmisteluvaiheen kesken eräisyyden vuoksi Sarvinevan alueelle ei ole esitetty merkintää, ei myöskään lopettavan kaatopaikan merkintää, jotta Virtain kaupungille jäisi mahdollisuus kehittää aluetta kaupungin omana hankkeena. Alueen merkitsemisestä valmisteilla olevaan maakuntakaavaehdotukseen päätetään erikseen ympäristövaikutusten arvioinnin tulosten perusteella. YVAssa tulisi arvioida myös kuljetusten aiheuttama pöly, pakokaasut ja turvallisuus. Arviointiohjelmaa tulisi vielä syventää osoittamalla, millä painoarvolla kutakin osatekijää tarkastellaan.

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri. Ympäristövaikutusten arviointia tulee täydentää liikenteeseen ja tienpitoon kohdistuvien vaikutusten osalta. Hankkeen liikennemäärävaikutukset erityisesti valtatie 23:lla ja kantatie 66:lla ja 68:lla tulisi arvioida, ja liikenneturvallisuusvaikutuksia tulisi selvittää erityisesti uuden liittymän kohdalla. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon alueelle syntyvien työpaikkojen aiheuttama liikenne.

Puolustusvoimien materiaalilaitoksen esikunta, huolto-osasto, Tampere. Toimintojensa turvaamisen kannalta puolustusvoimat ei voi hyväksyä, että hanke toteutuu ko. alueella.

Hämeen ympäristökeskus. Hämeen ympäristökeskuksen alueella on kahdella laitoksella voimassa oleva lupa polttaa jätteitä ja uudet ympäristöluvut ovat vireillä tai tulossa vireille. Vaihtoehtoa 2 olisi voitu rajata suppeammaksi selvittämällä polttoaineen muualle toimittamisen toteuttamiskelpoiset vaihtoehdot.

Keski-Suomen ympäristökeskus. Hanke voi tarjota monipuolisia kilpailevia jätehuoltopalveluja mm. Keuruun seudun jäteille. Keuruun kaatopaikka suljetaan lähivuosina, minkä jälkeen jätteet loppusijoitetaan muualle. Ympäristövaikutusten kannalta on merkitystä syntypaikkalajitellun jätteen kuljetusetäisyyksillä polttoon ja loppusijoitukseen erottelua varten, Virrat vrt. Jyväskylä.

Virtain kaupunki, kaupunginhallitus ja ympäristölautakunta, kaukolämpölaitos, vesihuoltolaitos, Keuruun kaupunki, ympäristölautakunta, Ähtärin kaupunki, kaupunginhallitus, Kurun kunta, kunnanhallitus, Ruoveden kunta, ympäristölautakunta, Marttisen-Siekkisen osakaskunta, hoitokunta, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Tampereen Museot, Turvatekniikan keskus. Ei huomautettavaa YVA-ohjelmasta.

(), Virrat, (), Kyröskoski. Hanke on vähenevään väestömäärään ja kaupungin matkailuimagoon nähden ylimitoitettu. Hankkeen vaatima tekninen osaaminen, pääomien sijoitusvelvollisuus ja mahdolliset suuret jäteverot Virtain kaupungille huolettavat. Ongelmajätteen tuonti Virroille käsiteltäväksi toisi ongelmia tuleville sukupolville.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO**Hankekuvaus****Hankkeen tarkoitus**

Hankkeen tarkoitus on arviointiohjelman mukaan tukea ensisijaisesti kierrätyksen tehostamista ja toissijaisesti hyödyntää jätteen energiaa, kun jäte ei sovellu kierrätykseen. Hankkeen tarve on esitetty osittain Virtain kaupungin tarpeena järjestää kaupungin alueella syntyvien jätteiden vastaanotto ja käsittely. Virtain kaupungin Sarvinevan kaatopaikkaa saa käyttää lokakuun 2007 loppuun saakka. L&T Oyj:llä ei ole jätelain mukaista velvoitetta ja tarvetta hankkeelle, vaan L&T Oyj:n kannalta hankkeen tarve on lähinnä liiketaloudellinen. Tarve rakentaa uutta jätteenkäsittelykapasiteettia alueelle ei ole kaikilta osin kuvauksen suuruinen. Jätteen syntymisen vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden mahdollista vaikutusta hankkeen tarpeeseen ei ole tarkasteltu.

Ohjelmassa on todettu, että hanke tukee Pirkanmaan jätesuunnitelman toteutumista. Pirkanmaan jätesuunnitelman tavoitteita ovat esimerkiksi jätteiden määrän vähentäminen, jätteiden hyödyntämisen lisääminen, eri jätelajien kattavat ja asianmukaiset keräys-, kuljetus- ja käsittelyjärjestelmät sekä pilaantuneiden maiden käsittely entistä useammin paikallaan. Pirkanmaan jätesuunnitelma ei sisällä keskitettyä maakunnallista hanketta, esimerkiksi suunnitelmassa on yhdyskuntien jätteiden loppusijoitus keskitetty 2-3 kaatopaikalle. Ohjelmassa ei ole tarkasteltu esimerkiksi sitä, miten kattavasti jätelajit jätteenkäsittelykeskukseen kerättäisiin, eikä pilaantuneiden maiden paikan päällä tapahtuvien käsittelymenetelmien kehitystä.

Hankkeen liittyminen Sarvinevan kaatopaikkaan, kaupungin kaukolämpöverkon hyödyntämiseen ja kaupungin lämpökattiloihin on kuvattu, mutta esimerkiksi seudulla olevien muiden vastaavien jätehuollon toimintojen kapasiteetteja ei ole otettu huomioon eikä hankkeen heijastumista niihin. Arvioinneissa tulee tarkastella, miten hanke toteuttaa Pirkanmaan jätesuunnitelmaa ja onko hanke ristiriidassa jätesuunnitelman kanssa.

Koska hanke näyttäisi olevan ylimaakunnallinen, myös muiden maakuntien jätesuunnitelmien toteuttaminen tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Hankkeen on todettu edesauttavan valtakunnallisen jätesuunnitelman toteutumista. Ohjelmasta esitetyistä tiedoista ei käy selville, missä laajuudessa hanke toteuttaa valtakunnallista jätesuunnitelmaa. Hankkeen osuus koko Suomen jätevirroista tulisi kuvata ja maantieteellinen keräilyalue jätelajittain eriteltynä. Lisäksi materiaalien kuljetus hyödynnettäväksi muihin laitoksiin tulisi kuvata maantieteellisesti.

Voimassa olevassa seutukaavassa on esitetty varaus Pohjois-Pirkanmaan keskitetylle jätehuoltoalueelle. Pirkanmaan liitto on lausunnossaan todennut, että jätehuoltoaluetta käyttäisivät useat kunnat myös Pirkanmaan ulkopuolelta ja että hanke on seutukaavan mukainen, mikäli ympäristövaikutusten arviointi ei osoita muuta. Liitto on jättänyt maakuntakaavan valmisteluvaiheessa Virtain kaupungille mahdollisuuden kehittää aluetta kaupungin omana hankkeena. Yhteysviranomainen voi kuitenkin olettaa, että Pirkanmaan seutukaavassa vuonna 1997 ei ole tarkoitettu hankkeen suuruista, osin valtakunnallistakin jätehuoltohanketta. Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi siten ottaa huomioon, että hanketta tultaneen tarkastelemaan maakuntakaavoituksessa ylimaakunnallisena hankkeena.

Hankekokonaisuus ja sen keskeiset ominaisuudet

Arviointiohjelmassa hankekokonaisuutta ei ole kuvattu kaikilta osin kattavasti. Kuvatut liittämissä hankkeet kuuluvat hankekokonaisuuteen ja niiden vaikutukset on myös arvioitava.

Hankkeen keskeisten ominaisuuksien kuvauksessa on epätarkkuuksia ja puutteita. Kierrätyspuiston jätemääriä ja –virtoja tulee täsmentää arviointiselostukseen. Esimerkiksi kuvassa 1-3 osa jätevirroista puuttuu. Lisäksi kuvan mukaan pilaantuneen maan käsittely-yksikön sekä tuhkankäsittelyn tuottama rakennemateriaalin määrä on yhteensä 35 000 t ja taulukon 3-1 mukaan rakennemateriaalien määrä on yhteensä 60 000 t. Arvio hankkeen aiheuttamista liikennemääristä puuttuu, ja ne on esitettävä hankekuvauksessa.

Ohjelmassa todetaan, että alue otetaan käyttöön vaiheittain, mutta vaiheiden toteuttamista ei kuvata tarkemmin. Epäselväksi jää, mitä toimintoja alueella toteutetaan ennen mekaanisen käsittelylaitoksen käyttöönottoa. Esimerkiksi otetaanko alueelle vastaan kaupan ja teollisuuden jätemateriaaleja, ja jos otetaan, menevätkö ne loppusijoitukseen?

Puhtaiden ylijäämämaiden varastoinnille ei ole esitetty tiettyä aluetta.

Pirkanmaan ympäristökeskuksen lupapäätöksissä on yleisesti edellytetty ainakin muovin, paperin, pahvin tai muun sellaisen polttoon menevän jätemateriaalin käsittelyä ja varastointia sisätiloissa. Arviointiohjelmassa jätemateriaalin käsittely- ja varastointi on esitetty osin epäselvästi, eikä jätteiden käsittelymenetelmien kuvaus sisällä tietoa käsittelylaitteiden mahdollisista suotimista tai erottimista. Kaikista käsittelymenetelmistä ei ole kerrottu, ovatko ne kiinteitä tai alueella ajoittain toimivia siirrettäviä laitteita. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös ne muut siirrettävät laitteet, joista on tehty YVA-lain tarkoittama ympäristövaikutusten arviointi muualla.

Kestopuun haketuksen ja varastoinnin kuvauksessa ei ole esitetty, miten haitta-aineita sisältävän puupölyn leviäminen estetään ympäristöön. Tuhkan käsittely mainitaan useassa kohdassa ohjelmaa, mutta varsinaista käsittelyä läjityksen lisäksi ei ole kuvattu.

Pilaantuneiden maiden kuvauksesta olisi pitänyt käydä ilmi selvästi, mitä haitta-aineita sisältäviä pilaantuneita maita otetaan vastaan ja mitä käsittelymenetelmiä niihin käytetään. Ohjelmasta ei käy ilmi, otetaanko vastaan SAMASE-raja-arvon ylittäviä maita vai vain lievästi pilaantuneita. Ohjelman mukaan pilaantuneet maat varastoidaan ennen käsittelyä kentällä suojapressun sisällä tai kevytrakenteisissa halleissa. Kuitenkin varsinainen käsittely tehdään ohjelman mukaan pääosin pilaantuneiden maiden käsittelykentällä.

Bioreaktoreille aputoimintoihin varataan alueesta viisi hehtaaria, josta ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan noin yksi hehtaari. Ohjelmasta ei selviä, mitä bioreaktorin aputoiminnot ovat ja mitä toimintoja varten tarvitaan yhdestä viiteen hehtaarin alue, joka edellyttää tavanomaisen jätteen kaatopaikan pohjarakenteita.

Ohjelmassa todetaan, että rakennus- ja purkujätettä otetaan vastaan, mutta tekstistä ei selviä millaista rakennus- tai purkujätettä. Otetaanko vastaan esimerkiksi betoni- ja tiilijätettä, ja miten ne käsitellään?

Tekstissä mainitaan ongelmajätteiden loppusijoitusalue, mutta sen sijaintia ei ole esitetty eikä tietoja sinne sijoitettavista jätteistä. Hankkeen omasta toiminnasta syntyy todennäköisesti ongelmajätteitä, joiden käsittely- ja loppusijoitusta ei ole kuvattu. Ongelmajätteitä voi syntyä haitta-aineiden konsentroituessa mm. lietealtaiden pohjalle, polttolaitoksen tuhkaan ja turvesuotimeen.

Arviointiohjelman mukaan biovoimalaitoksessa käytetään pääpolttoaineena puuta ja lisäksi 5–10 % biokaasua. Voimalaitoksen polttoainemääräksi esitetään 60 000–100 000 t, josta biopolttoaineen osuus tulee olemaan 80 %. Ohjelmassa on myös esitetty, että biovoimalaitos polttaisi mekaanisessa käsittely-yksikössä valmistettua polttoainetta 70 000 t. Arviointiselostuksessa tulee selvästi esittää puhtaan puupolttoaineen ja polttokelpoisen jätteen osuudet sekä mistä jakeista polttokelpoinen jäte pääasiassa muodostuu ja mitä kierrätyspolttoaineen laatuluokkia polttokelpoinen jäte vastaa? Lisäksi biovoimalasta tulee kuvata tarkemmin toimintaperiaate ja savukaasujen puhdistusmenetelmä. Biovoimalaitoksen talvi- ja kesäaikaista hyötysuhdetta pitäisi tarkastella erikseen. Lisäksi pitäisi arvioida, minkä tyyppinen ja laajuinen teollinen toiminta alueella tulisi olla, jotta hukkalämpöä ei tarvitse johtaa Toisveteen.

Nykyiselle kaatopaikalle on hyväksytty sulkemissuunnitelma. Vaihtoehtoista ei selviä, suljetaanko kaatopaikka suunnitelman mukaisesti ja mitä kaatopaikan siirto tarkoittaisi.

Hankkeen elinkaari

Hankkeen koko elinkaaresta on kuvattu vain hankkeen toiminta-aikaiset toiminnot, joten rakentamisaikaiset ja toiminnan lopettamiseen liittyvät toiminnot ovat jääneet kuvaamatta. Ainoastaan tavanomaisen jätteen loppusijoitusalueesta on todettu, että täyttötilavuus riittää 50 vuodeksi ja että täyttöalueet suljetaan tarkoituksenmukaisin kokonaisuuksin sitä mukaan kun ne saavuttavat lopullisen täyttökorkeuden. Jätetäyttöalueen täyttökorkeutta ei ole esitetty. Rakentamiseen liittyvät maa-ainesten siirrot, räjäytykset, ym. ja niiden ajoittuminen eri vuosiin ja vuodenaikoihin tulee kuvata.

Luvat ja päätökset

Ohjelmassa esitetyt tiedot tarvittavista luvista ja päätöksistä ovat puutteelliset. Tietoja tulee täydentää mm. kemikaalilain edellyttämällä luvilla ja ilmoituksilla. Alueelle rakennetaan useita rakennuksia ja rakenteita, joiden vaatimat rakennusluvut tulee mainita. Bioreaktorista tuleva humus (tuote) saattaa vaatia Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen päätöksen, jos humusta hyödynnetään maataloudessa. Kierrätyspuiston toiminnot vaativat ympäristöluvan. Biovoimalaitoksen osalta ympäristöluvassa annetaan määräyksiä mm. ilmaan kohdistuvista päästöistä ja lämpökuorman johtamisesta Toisveteen sekä annetaan vesilain mukainen lupa lauhdevesi- ja purkuputkien sijoittamiselle maa- ja vesialueille.

Suunnittelu-, arviointi- ja toteuttamisaikataulut

Ohjelmassa on esitetty arvio suunnittelu-, arviointi- ja toteuttamisaikataulusta. Aikataulu on tarkoitus kytkeä asemakaavoituksen etenemiseen. Ohjelmassa esitetty aikataulu ei näyttäisi riittävän yhteysviranomaisen edellyttämille arvioinnille. Ei ole myöskään todennäköistä, että arvioinnin hyödyntäminen asemakaavoituksessa olisi mahdollista jo helmi-maaliskuussa.

Vaihtoehtojen käsittely

Hankkeesta on esitetty 0-vaihtoehto, jossa Virtain kaupungin kaatopaikka suljetaan ja energiatuotannon investoinnit toteutuvat muulla tavoin sekä kierrätyspuisto toteutetaan muualla Pohjois-Pirkanmaalla tai pohjoisempana. Ohjelmassa on esitetty valintakriteerejä sijoituspaikan valinnalle. Selostuksessa tulisi esittää, mitä Pirkanmaan ja muiden maakuntien alueita mahdollisesti on tarkasteltu ja millä kriteereillä ne hylättiin sekä hankkeen toteuttamiskelpoisuus näillä alueilla.

0-vaihtoehtoa ei ole kuvattu siten, että sen vaikutuksia voisi arvioida. 0-vaihtoehtona tulee arvioida tilanne, jossa hanketta ei toteuteta, mutta Virtain kaupungin jäte- ja energiahuolto toteutuisivat olemassa olevan tarpeen mukaan. 0-vaihtoehto tulee arvioida kuten muutkin vaihtoehdot. Hankkeen toteuttaminen muualla vaihtoehdon 1 tai 2 mukaisena tarkoittaisi kolmatta vaihtoehtoa. Puolustusvoimien materiaalilaitos ei pidä Sarvinevan sijoituspaikkaa mahdollisena. Mikäli tilanne on tämä, se muodostaisi tarpeen kolmannelle vaihtoehdolle.

Jätehuoltoyritykset ovat esittäneet olemassa olevan käsittely- ja loppusijoituskapasiteetin selvittämistä ja 0-vaihtoehdoksi uuden kapasiteetin rakentamista jättämistä. Lausunnoissa on tarkoitettu ilmeisesti lähinnä alueellista kapasiteettia, mutta suunniteltu hanke tuottaisi uutta kapasiteettia myös valtakunnallisiin tarpeisiin. Yhteysviranomaisen ei siten pidä yksityiskohtaista selvitystä valtakunnallisista kapasiteeteista keskeisenä hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa. Jätevirtoja on kuitenkin tarkasteltava kuten yhteysviranomaisen lausunnossaan jo edellä totesi.

Vaihtoehdoista 1 ja 2 olisi perusteltua muodostaa alavaihtoehtoja, koska esimerkiksi jätevesien käsittelylle on ohjelmassa esitetty useita ratkaisuja. Pilaantuneiden maiden käsittelytapa ratkaistaan tapauskohtaisesti, joten myös käsittelytavan valinta saattaa tuottaa ympäristövaikutuksiltaan erilaisia vaihtoehtoja. Vaihtoehtoihin tulee sisällyttää ohjelmassa mainitut liittämissä hankkeet, ja niiden vaihtoehtoiset ratkaisut tulee ottaa huomioon alavaihtoehdoissa kuten jäähdytys- ja lauhdevesiputkien sijoitus maa- ja vesialueille.

Hankkeen eri toiminnot on kuvattu suurelta osin liian yleispiirteisesti. Yleispiirteisyys vaikuttaa siihen, että vaihtoehtojakaan ei ole kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtojen teknistä kuvausta tulee tarkentaa, ja vaihtoehtojen väliset keskeiset erot tulee kuvata selvästi. Esimerkiksi voimalaitoksen sisältyminen vaihtoehtoon vaikuttaa tuhkien määrään ja laatuun ja edelleen suotovesien laatuun ja käsittelytarpeeseen. Samoin jätevirtojen ja liikennemäärien mahdolliset erot vaihtoehtojen välillä tulee ilmetä vaihtoehtokuvauksista.

Mikäli hankevaihtoehtoja vertaillaan, vaihtoehtojen vertailutapa ja sen soveltaminen hankkeen arviointiin tulee kuvata.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Vaikutusten arviointien tulee kattaa elinkaaren aikaiset vaikutukset ja ne tulee erotella rakentamisaikaisiin, käytön aikaisiin ja lopettamisvaiheen aikaisiin vaikutuksiin. Myös suljetavan Sarvinevan kaatopaikan vaikutuksia tulee arvioida. Riittävä ympäristövaikutusten arviointi edellyttää, että toteuttamisvaihtoehtojen arvioinnin lisäksi arvioinnit sisältävät 0-vaihtoehtoa vastaavat nykytilan selvitykset tai kuvaukset.

Päästöt ilmaan ja hajuhaitat

Ohjelman mukaan selvitetään voimalaitoksen ja muusta toiminnasta aiheutuvat päästöt ilmaan. Kuten edellä yhteysviranomaisen on todennut, hankekuvaus on liian yleispiirteinen ja arviointien riittävyttä ei voida siten todeta. Arviointien riittävyys varmistamiseksi ohjelmassa olisi oltava tiedot eri toimintojen päästökohteista, mitkä toiminnot tapahtuvat suljetuissa sisätiloissa ja onko ilmanvaihto varustettu puhdistimilla ja mitkä toiminnot olisivat ulkotiloissa tai katoksissa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaatopaikkakäsittelyn yleisesti tunnettujen päästöjen lisäksi muiden toimintojen haitalliset päästöt ilmaan (määrät ja pitoisuudet).

Voimalaitoksen raskasmetalli-, suolahappo-, TOC-, fluorivety-, dioksiini-, furaanipäästöt tulee arvioida ainakin vuositasolla. Mikäli jätteiden polttoa jatketaan nykyisessä Virtain voimalaitoksessa, sen vastaavat päästöt tulisi ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen vaikutukset hiilidioksidipäästöihin tulee arvioida. Arviointiohjelmasta ei ilmene, saadaanko freonit talteen 100 %:sti SER-jätteen käsittelyssä vai liittyykö siihen päästöjä?

Jätteiden ja tuotteiden kuljetusten aiheuttamat vuosipäästöt on arvioitava. Kuljetusten vaikutus ilmanlaatuun tulee arvioida Virtain taajama-alueella ja hankkeen lähiympäristössä.

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty hankkeen hajuhaittojen arvioimista. Toiminta on laajaa ja siihen liittyy hajua aiheuttavia toimintoja, joten hajuhaittojen esiintymistä ei voida pois sulkea. Sarvinevan kaatopaikka ja lietteenkäsittely aiheuttaa oletettavasti jo nykytilassa hajuhaittaa.

Vesistö- ja pohjavesivaikutukset

Arviointiohjelmasta puuttuu suunnittelualueen sijainti suhteessa valuma-alueeseen, eikä jätevesien mahdollisia purkuoja ole kuvattu.

Muodostuvia jätevesimääriä ei ole arvioitu, on vain esitetty laskeutusaltaiden tilavuudet. Tasausaltaiden mitoituksessa tulee ottaa huomioon myös mahdollisissa onnettomuustilanteissa syntyvät sammutusvedet. Tiedot jätevesistä tulee esittää arviointiselostuksessa muodostumiskohteittain mukaan lukien niille varatut kenttäalueet siten, että voidaan arvioida kohteissa muodostuva jäteveden määrä ja laatu ja edelleen jätevesijakeiden vaikutukset ympäristöön ja esitettyjen jätevesien käsittelymenetelmien soveltuvuus. Ohjelmasta ei esimerkiksi selviä, millä perusteella niin sanotut laimeat jätevedet voidaan johtaa laskeutusaltaan ja mahdollisen turvesuodatuksen jälkeen purkuojaan. Laimeiksi jätevesiksi on ohjelmassa määritelty mm. vesijakeita, jotka kuitenkin sisältävät raskasmetalleja ja muita ympäristölle haitallisia yhdisteitä. Laimeiden jätevesien soveltuvuus tuhkien kasteluun tulee selvittää.

Väkevät vedet on esitetty johdettavaksi Virtain kaupungin jätevedenpuhdistamolle tai käsiteltäväksi vastaavan tehoisesti paikan päällä. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole kuvattu kaupungin jätevedenpuhdistamon vastaanottokapasiteettia eikä esitetty arvioitavaksi jätevesien vaikutusta puhdistamon toimintaan ja kapasiteettiin.

Arviointiselostuksessa aiotaan esittää kartta- ja maaperäaineistoon perustuen mm. pohjavedenpinnan tasot, muodostuminen, virtaussuunnat, laatu ja käyttö lähialueella. Tämän perus-

teella arvioidaan hankkeen vaikutuksia pohjaveden laatuun ja arvioidaan vaikutusaluetta. Kaatopaikalla on tehty aikaisemmin jotain kairauksia. Arvioinnissa on otettava huomioon kallioperän pohjavesi ja sen käyttäytyminen, vaikka alueelle tulee tarpeellisin osin tiiviit pohjarakenteet, koska alueella on varsin ohut maapeite (moreenia) ja kallio on varsin lähellä pintaa. Alueen kallioperän rikkonaisuusvyöhykkeiden vedenjohtamiskyky on tutkittava geofysikaalisella menetelmällä. Lisäksi tulee arvioida hankkeen vaikutus Puttosharjun pohjavesialueeseen ja lähialueen talousvesikaivoihin.

Lämpökuorman vaikutuksista Toisveteen tulee tehdä selvitykset, joiden perusteella voidaan arvioida mahdolliset veden lämpötilamuutokset ja niiden vaikutukset järven happitalouteen, kalastoon, pohjaeläimiin, kasviplanktoniin, makroleviin (rihmalevät) ja vesikasvillisuuteen. Tarvittaessa tulee arvioida veden laadun muutoksen merkitys virkistyskäytölle. Arvioinnit tulee tehdä myös olettaen, että lämpökuormaa ajettaisiin järveen myös talvella. Mikäli lämpökuorma tulee vaihtelevaan, selvityksen tulee kuvata ääritilanteita ja tyypillisempiä kuormitustilanteita. Muutosten arviointi edellyttää vastaavia perusselvityksiä tai -tietoja Toisvedestä. Vaikutusketjuissa tulee kuvata vaikutukset eliöstöön, veden kerrostuneisuuteen, virtauksiin (veden sekoittuminen ja aineiden kulkeutuminen) ja jääolosuhteisiin (avovesikauden pituus ja sen merkitys, jääliikenneturvallisuus). Merkittävät muutokset virtauksiin tulee arvioida käyttäen laskennallista vesistömallia.

Lauhdevesien vaihtoehtoiseksi purkupaikaksi Toisveden syvänteen lisäksi on suunniteltu Toisveden kanavan yläjuoksua. Toisveden kanavaa ei käytetä vedenjuoksutukseen vaan Toisveden vedet virtaavat vapaasti Horhankosken ja Herrakosken kautta. Herrakosken kanavaa käytetään vain sulutuksessa. Lämpimät purkuvedet johdettaisiin tässä vaihtoehdossa lähes seisovaan veteen.

Päästöt maaperään

Päästöjä maaperään tulee myös arvioida, koska päästöjä voi aiheuttaa esimerkiksi pilaantuneiden maiden käyttö kenttärakenteissa tai kaatopaikan pohjarakenteiden pettäminen.

Melu

Meluhaittojen tarkastelua tulee laajentaa olemassa olevasta asutuksesta. Melu tulee mallintaa myös valmisteilla oleville kaava-alueille. Lisäksi mallinnuksessa tulee ottaa huomioon virkistysalueet ja -reitit. Melun lähtötiedoissa tulee ottaa huomioon merkittävimmät melulähteet siten, että meluntorjuntatoimenpiteet voidaan kohdentaa tarvittaessa oikeisiin kohteisiin. Rakentamisaikaisen melun lähteet, niiden ajoittuminen ja kesto tulee arvioida.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia tarkastellaan ohjelman mukaan eriteltyinä terveysvaikutuksiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Sosiaaliset vaikutukset on esitetty arvioitavaksi yleisötulaisuuksissa kyselyllä, jonka vastausten avulla on tarkoitus arvioida sosiaalisten vaikutusten merkittävyyttä. Vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa käytettäisiin apuna ohjelmassa listattuja lähteitä. Yleisötulaisuuteen osallistuminen voi olla vastaajia merkittävästi rajaava tekijä, joten esitetyllä menetelmällä tuotetun tiedon laatu jää kyseenalaiseksi.

Muiden tietolähteiden yleispiirteinen kuvaus ei anna tukea tiedon laadun varmistumisella niiden avulla. Viranomaisten asiantuntemuksen ei yksiselitteisesti kerrota sisältävän kattavasti kunnan keskeisiä asiantuntijoita nimenomaan sosiaalisiin vaikutuksiin liittyen.

Myöskään arviointiohjelmasta odotettavien lausuntojen ja mielipiteiden ei voi odottaa antavan lisäaineistoa sosiaalistenkaan vaikutusten arvioinnille, koska ohjelmassa yleisölle esitettyt kuvaukset toiminnoista ja niiden haitallisista vaikutuksista ovat yleispiirteisiä. Hankkeen nimi on lisäksi tässä suhteessa yleisöä johdattava. Ohjelmassa saadussa palautteessa onkin esitetty otettavaksi huomioon vain vaikutukset kuntaan kohdistuviin taloudellisiin rasitteisiin ja matkailuelinkeinoon, mitkä kohdistuvat ohjelmassa mainittuun sosioekonomiseen aineistoon, sekä liikenneturvallisuus.

Tukeutumista aiemmin toteutettuihin hankkeisiin rajoittaa tarkasteltavan hankkeen laajuus verrattuna muihin alueellisiin jätehuoltoalueisiin ja näiden sijaintiin suhteessa yhdyskuntiin.

Ohjelman mukaan arvioinneissa käytetään mm. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita ja tunnistuslistoja. Listojen käyttö on suositeltavaa, ja niiden avulla voidaan ottaa huomioon, että ihmisiin kohdistuvat vaikutukset sisältävät tässä hankkeessa myös asukkaisiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia. Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on lausunnossaan esittänyt muutoksia arviointien kohdistamiseen ja menetelmiin sekä tarkentanut arvioitavia tekijöitä kuten kiinteistöjen hintojen muutoksia, asuinalueen imagoa ja hajuhahtaa. Myös muihin maakuntiin ja kuntiin kohdistuvat vaikutukset on tunnistettava ja rajausta laajennettava tarvittaessa Virtain ulkopuolelle. Yhteysviranomaisen pitää sosiaalisten vaikutusten arviointia perusteltuna, koska kyseessä on laaja hanke. Sosiaalisten vaikutusten tunnistamisessa, arvioinnissa ja tulkinnessa on käytettävä riittävää alan asiantuntemusta.

Luontovaikutukset

Luonnon ympäristön nykytilasta selvitetään maastoinventoinnilla alueen kasvillisuustyypit ja pääasiallinen lajisto. Arviointiohjelmassa ei ole esitetty luontovaikutusten tarveharkintaa ja arviointimenetelmän valintaperusteita, eikä kuvattu maastoinventointimenetelmiä riittäväällä tarkkuudella siten, että yhteysviranomaisen voi tarkastella tehdyn arvioinnin riittävyyttä ja asianmukaisuutta. Ks. myös Tarja Söderman, Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, 2003.

Maastoinventointeihin tulee sisällyttää lajitason inventoinnit, joista lainsäädännöllisesti tärkein on Luontodirektiivin liitteen IV a lajien eli tässä tapauksessa lähinnä liito-oravan esiintymisen selvittäminen rakentamis- ja vaikutusalueelta. Liito-orava voidaan luotettavasti selvittää kevättalvella, jolloin jätökset on helpoin havaita. Lajitasolla olisi hyvä tuoda esiin valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymät sekä niihin kohdistuvat vaikutukset.

Ohjelmassa on todettu, että vaikutuksia ympäröivään luontoon arvioidaan päästö- ja vaikutusarviointien perustella, mikä jättää avoimeksi, mitkä suorista tai epäsuorista vaikutuksista kuten maanrakentaminen, melu, pöly, haitta-aineet, valaistus, vesitalous, mikroilmasto jne. tullaan ottamaan mukaan, samalla vaikutusalueen rajausta jää epäselväksi. Ohjelmasta ei selviä, tarkastellaanko vaikutuksia eri elinympäristöihin ja luontotyyppisiin tai lajitasolla vai yleisellä tasolla luontoon.

Luontovaikutuksia selvitetessä olisi hyvä hyödyntää paikallisten luontoharrastajien tietoja.

Maankäyttö ja maisema

Arviointiohjelmassa on esitetty, että alueen asemakaavoitus etenee samassa aikataulussa ympäristövaikutusten arvioinnin kanssa. Tämä antaa mahdollisuuden sovittaa yhteen suunnitteluprosessit ja niiden edellyttämät arvioinnit. Arviointien yhteensovittamisessa olisi hyvä ottaa huomioon kaavoituksen vaatima arvioinnin laajuus. Sarvinevan alueella on vain ohjeellinen yleiskaava eikä oikeusvaikutteista yleiskaavaa, ja kierrätyspuisto-asemakaavaa ollaan laatimassa yhdyskuntarakenteellisesti keskeiseen paikkaan. Näillä perusteilla on asemakaavan vaikutukset (MRL 9§ ja MRA 1§) arvioitava laajuudeltaan yleiskaavatasoisina olemassa olevaan asutukseen. Kierrätyspuisto-asemakaavan läheisyyteen, Toisveden ranta-alueille, ollaan parhaillaan kaavoittamassa myös pysyvää asumista. Kierrätyspuisto-asemakaavalla on vaikutusta myös tähän Toisveden rantayleiskaavaan.

Maisemavaikutukset selvitetään luontokatselmuksen (inventoinnin?) yhteydessä ja ilmakuvien avulla. Ohjelmasta ei ilmene, mihin arvioitavat näkymät aukeavat. Maisemavaikutusten havainnollistamistapaa ei ole kerrottu. Ohjelman kansikuvasta voisi päätellä, että ainakin voimalaitos (savukaasuviuhka lisäksi) ulottuisi puurajan yläpuolelle ja voisi näkyä maastointinventointialueen ulkopuolella, asuinalueille. Jätetäytön loppukorkeudesta ei ole tietoa hankekuvauksessa. Menetelmä ei välttämättä tuota arvioita koko elinkaaren ajalta.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Arvioinnissa olisi tarkasteltava luonnonvarojen käyttöä useammasta näkökulmasta, vaikka hankkeella on luonnonvaroja säästävä tavoite ja rooli. Esimerkiksi laaja, keksitetty jätehuoltohanke saattaa luoda ylikapasiteettia ja hankesuunnitelmassa varaudutaan mittavaan rakentamisen lisäksi pitkiin kuljetusetäisyyksiin.

Riskit

Ohjelman mukaan riskeinä tarkastellaan mahdolliset häiriötapaukset ja niiden mahdolliset seuraukset. Riskien arvioinnin menetelmää ei ole mainittu. Häiriötapauksien tulee kattaa vähintään laitteistot, kuljetukset alueella ja suojarakenteet. Riskitarkastelussa tulee ottaa huomioon jätteenkuljetuksen aikaiset riskit ympäristölle. Erikseen tulee arvioida raskaan liikenteen lisääntymisen vaikutus onnettomuusriskeihin. Onko hanke riski puolustusvoimien toiminnalle? Käytetäänkö terveysvaikutusten arvioinnissa riskitarkastelua?

Haittaeläimet

Alueella on esitetty käsiteltävän jopa 100 000 t/a erilliskerättyä biohajoavaa jätettä kahdessa bioreaktorissa. Ohjelmasta ei käy ilmi, miten biojätteet mahdollisesti varastoidaan ennen bioreaktorikäsittelyä ja miten jätteet syötetään reaktoreihin. Jätteiden, erityisesti biojätteen, käsittelyn vaikutus haittaeläinten esiintymiseen ja niiden määriin alueella tulee arvioida.

Osallistuminen

Osallistumisen järjestäminen ja sen riittävyys jää arviointiohjelmassa epäselväksi, ja yhteysviranomaisen on vaikea ottaa kantaa asiaan. Arviointimenettelyn ja osallistumisen järjestämisestä on esitetty esimerkkeinä vaihtoehtoisia tapoja kuulla eri intressitahoja, mutta ei ole esitetty selvästi, mitä niistä valitaan. Ainoastaan on mainittu ohjausryhmä edustajineen ja yleisötilaisuudet sekä arviointiohjelman nähtävilläolo konsultin verkkosivulla.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä ohjelman mukaan toteutettava kysely ja avainhenkilöiden haastattelu eivät ole osa osallistumisen järjestelyjä.

Ohjelmassa ei ole kuvattu miten YVA-prosessin osallistuminen ja kaavoituksen osallistumis- ja arviointiohjelma on yhdistetty, vaikka prosesseja todennäköisesti on aiottu yhdistää. Oleellista olisi kuvata yleisön antaman palautteen käsittely. Miten eri viranomaiset ja suunnittelijat saavat palautteen käyttöönsä? Miten palautteen antaminen yleisön kannalta järjestetään selkeäksi ja helpoksi, mikäli prosessit yhdistetään tai ne toteutetaan samanaikaisesti?

Hankkeesta järjestettiin tiedotustilaisuus ja yleisötilaisuus samana päivänä, ja Suomenselän Sanomat julkaisi artikkelin hankkeen YVA-arvioinnista. Ennen yleisötilaisuutta julkaistu artikkeli olisi voinut aktivoida enemmän asukkaita osallistumaan yleisötilaisuuteen. Yleisötilaisuuteen osallistui runsaasti Virtain kaupungin edustajia, mitä voidaan pitää myönteisenä asiana. Toisaalta tiedottaminen ei todennäköisesti tavoittanut kesäasukkaita, mikä tulee ottaa huomioon arvioinneissa. Yleisötilaisuudessa esitettiin selkeä kaaviokuva YVA- ja kaavotusprosesseista, joka olisi hyvä liittää YVA-selostukseen.

Sivuilla 38 ja 39 on annettu ristiriitaista tietoa yleisötilaisuuksien järjestämisestä. Sivulla 39 todetaan osallistujia harhaanjohtavasti, että heidän mielipiteensä ja lausuntonsa lähetetään edelleen lupaviranomaiselle. Tämä voi johtaa siihen, että osallistujat jättävät muistuttamatta lupakäsittelyvaiheessa, jossa muistuttaminen on juridisesti ja lupakäsittelyn kannalta tärkeää. Lupaviranomainen saa yleensä käyttöönsä ainoastaan yhteenvedon lausunnoista ja mielipiteistä osana yhteysviranomaisen YVA-lausuntoa.

Raportointi

Arviointiohjelman ulkoasu on mielenkiintoa herättävä, ja kansikuva liittyy olennaisesti hankkeen toimintoihin. Arviointiohjelman rakenne on hyvä ja hyvin jäsennelty. Kaaviokuvien käyttäminen tukee laajan hankkeen jäsentämistä, vaikka ohjelman kuvissa on vielä valitettavia virheitä (esim. kuvat 3-1 ja 9-1, 8-1, vrt. vastaava teksti). Kuvassa 6-2 päästöpalkki liittyy vain osaan vaikutuksia ja vaikeuttaa kuvan ymmärtämistä. Tekstissä käytetään sekaisin termejä kuten kierrätyspuisto, jätteenkäsittelykeskus ja kierrätyskeskus sekä termejä esittelytilaisuus, tiedotustilaisuus ja yleisötilaisuus, mikä vähentää tekstin ymmärrettävyyttä. Kierrätysjätteestä käytetään termiä polttoaine, vaikka sen poltto on kuitenkin lain tulkinnan mukaan jätepolttua. Hankkeen sijainti ja vaikutusalueita tulisi esittää karttakuvina, jotka havainnollistavat Virtain keskustan sijainnin suhteessa hankkeeseen.

Lähteet

Tekstissä on viitattu käytettävän muissa YVA-arviointimenettelyissä koottua tietoa. Kyseiset arviointiselostukset tulisi mainita lähteinä. Myös mm. valtakunnallinen jätesuunnitelma, kaavat ja kaavaselostukset, vesilaki ja kemikaalilaki ja valtioneuvostonpäättös mm. jätteenpoltoista, Virtain jäteveden puhdistamon ja Sarvinevan kaatopaikan sulkemissuunnitelman ympäristöluvut sekä Sarvinevan kaatopaikan mahdolliset kairaustulokset tai raportti puuttuvat luettelosta. Suojelualueet ja ohjelmat tulisi yksilöidä.

Yhteenveto ja ohjeet jatkotyöhön

Hankekuvaus on liian yleispiirteinen. Sen perusteella yhteysviranomaisen on vaikea arvioida aukottomasti arviointien riittävyyttä ja kohdentamista keskeisiin vaikutuksiin. Yhteysviranomainen on joutunut siten ottamaan kantaa lukuisiin arvioinnin yksityiskohtiin.

Ohjelmassa ei ole tarkasteltu hankkeen sijoittamiselle todellisia vaihtoehtoja eikä hankkeen toteuttamatta jättämistä. Mikäli on todennäköistä, että hankkeen sijoittamiselle tultaisiin valitsemaan uusi sijoituspaikka, arviointiohjelmasta on kuultava uudelleen sen osalta.

Arviointien tulee tuottaa ympäristön nykytilasta tiedot, joihin verraten vaihtoehtojen vaikutuksia voidaan arvioida.

Ohjelmasta ei ilmene, millä perusteilla vaikutusten merkittävyyttä arvioidaan, ja ohjelmassa ei mainita kuka tai mikä ryhmä merkittävyyden arvioi.

Valtakunnallisen ja Pirkanmaan jätesuunnitelman tavoitteet antavat suuntalinjat niitä toteutaville hankkeille. Hankkeen arvioinnissa tulee selvittää, miten suuntalinjat otetaan huomioon.

Hankkeen suunnittelun ja sen edellyttämän asemakaavoituksen yhdistäminen prosessien alussa antaa hyvän mahdollisuuden mitoittaa arvioinnit molempia hyödyttäviksi ja selkeyttää osallistumisen järjestelyjä ja osallistumista. Hankkeen suhdetta maakuntakaavoihin ja maakuntakaavoitukseen on tarpeen selvittää.

Arviointiohjelmassa on käytetty kuvia ja kaavioita, jotka hyvin selkeyttävät laajan hankkeen esittelyä. Arviointiselostuksessa on suositeltavaa samalla tavoin korostaa asian ymmärrettävyyttä ja raportin helppolukuisuutta. Hankkeen laajuuden vuoksi arviointiselostuksesta/-een on lisäksi tarpeen laatia erillinen yhteenveto. Kaavoituksen ja YVA-menettelyn liittyminen toisiinsa ja sen esille tuominen raportissa tulisi ottaa huomioon.

Arviointiohjelmaa tulee täydentää yhteysviranomaisen edellä esittämien näkökohtien mukaan. Hankesuunnittelun ja arvioinnin aikatauluja tulee päivittää siten, että ne mahdollistavat yhteysviranomaisen lausunnon noudattamisen. Arviointiohjelma on näillä edellytyksillä YVA-asetuksen 11 §:n mukainen.

Apulaisjohtaja

Hannu Wirola

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

AV, LI/av,li

Suoritemaksu 3 400 €

Maksun peruste ja oikaisuvaatimus

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n ja ympäristöministeriön asetuksessa (1415/2001) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista olevan makсутaulukon mukaisesti. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä

Yhteysviranomaisen lausunnosta tiedottaminen

Yhteysviranomainen lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteiden esittäjille. Kopiot arviointiohjelmasta saaduista lausunnoista ja mielipiteistä lähetetään liitteenä vain hankkeesta vastaavalle. YVA-asiakirjat ovat Pirkanmaan ympäristökeskuksessa.

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävissä internetosoitteessa:

<http://www.ymparisto.fi/poltavo/yva/arkisto/pir/8/index.htm> tai osoitteessa

<http://www.ymparisto.fi> (alueelliset ympäristökeskukset – Pirkanmaa – Ympäristönsuojelu – Ympäristövaikutusten arviointi).

TIEDOKSI Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus (lausunto ja 2 kpl arviointiohjelmia)
Lausunnonantajat
Mielipiteen esittäjät
Alueelliset ympäristökeskukset